

Kavringen

**FROGNER
HISTORIELAG**

*Nr. 96
Februar 2020*

KAVRINGEN nr. 96 – Februar 2020

Utgitt av

Frogner historielag

Tidemandstuen, Tidemands gate 44, 0260 Oslo

post@frognerhistorielag.no

ISSN 1892-1825

- Redaksjon:** Bjørn Stendahl (ansv. red.), Knut Are Tvedt,
Wenche Lie Giæver, Lasse Tømte
- Styret i Frogner historielag:**
- Leder: *Elisabeth Solem*
Grandeveien 3 C, 0286 Oslo
Tlf 22 43 70 28 – mobil 98 46 45 86
E-post: elisabeth.solem@gmail.no
- Nestleder: *Erik Collett*
Briskebyveien 86 B, 0259 Oslo
Tlf 90 52 44 84
E-post: erik.collett@gmail.com
- Sekretær: *Wenche Lie Giæver*
Hammerstads gate 23 E, 0363 Oslo
Tlf 95 07 50 43
E-post: wenche.giaver@gmail.com
- Medlemskontakter/
hjemmeside/facebook: *Lasse Tømte*
Løkkeveien 13 A, 0253 Oslo
Tlf 90 85 73 78
E-post: lasse_tømte@me.com
Eva Kvandal
Drammensveien 64, 0271 Oslo
Tlf 22 55 01 46 – mobil 90 17 33 30
E-post: evakvandal@yahoo.com
- Regnskapsansvarlig: *Jan Birger Blom*
Sorgenfrigata 7, 0367 Oslo
Tlf 41 43 54 45
E-post: janbbloom@hotmail.com
- Redaktør: *Bjørn Stendahl*
Hagegata 31, 0653 Oslo
Tlf 95 75 43 63
E-post: stendahl@munkedammen.no
- Styremedlem: *Else Espeland*
Tlf 91 58 78 13
- Vararepresentanter: *Sidsel Levin*
Eilert Sundts gate 23, 0259 Oslo
Tlf 22 44 69 44 – mobil 98 82 94 65
E-post: sid-lev@online.no
Truls Aslaksby
Mosses vei 2, 1450 Nesoddtangen
Tlf 98 68 21 66
E-post: trulsaslak@gmail.com
- Frist for stoff til neste nummer: 15. mai.
- Annonser: Elisabeth Solem – tlf 98 46 45 86
E-post: elisabeth.solem@gmail.no
- Tekn. ass., korrektur m.m.: Astri Vannebo

Lederen har ordet

Sent i fjor flyttet bydelsadministrasjonen på Frogner til Drammensveien 60 på Skillebekk. Lokalene til det som var Oslo Lysverket, var blitt nedslitt, og ikke lenger så funksjonelle for bydelens kontorer. Synd, fordi arkitektene Bjercke og Eliassens hus ved Sommerparken er blitt omtalt som et av byens vakreste. Typisk for nyrenessanse, går minnene til italienske palasser. Ikke mindre spennende var interiøret, med en vakker trappeoppgang i funkisstil, med tilhørende lysarmaturer. For ikke å nevne Per Krohgs fantastiske veggmalerier. Men huset trengte sårt oppgradering, kommunen lette derfor etter nye lokaler.

Valget falt på et annet signalbygg langs Drammensveien, Drammensveien 60, som var oppført for Rikstrygdeverket i 1960. Bygget bl.a. med sandblåst betong, Erling Viksjøs berømte metode, og med kassettvinduer pluss utsmykning i metall, står det frem som et typisk eksempel på tidlig 60-tallets arkitektur. En høyblokk med lavere sidebygninger minner oss om både regjeringskvartalet og Hydrobygget. De store, lyse vinduene i første etasje ønsker oss velkommen til bydelens hus. En romslig resepsjon tar oss imot. Dette er et hus som rommer bydelens mange funksjoner, både kontorer og møtelokaler. Den som tar turen opp til øverste etasje, med store terrasser, vil kunne oppleve bydelens fineste utsikt.

Elisabeth Solem

På forsiden denne gang:

Bydelsadministrasjonens nye tilholdssted i Drammensveien 60. Se Ragnvald Bing Lorentzens artikkel på sider 10–12. I forgrunnen til venstre: Anders Svors skulptur «Bølgen», i parken som i dag heter Olaf Bulls plass. Foto: Bjørn Stendahl, januar 2020.

Fra møtelivet

Historielagets 25-års jubileum

ble markert 12. oktober. Feiringen startet med en vandring langs Frognerveien, fra Solli plass til Schafteløkken. Ca. førti personer møttes ved blodbøken i Hydroparken. Bjørn Stendahl åpnet med å lese Jan Erik Volds dikt «Blodbøken». Bjørn fortalte litt om Drammensveiens historie fra ride- og sledevei på 1600-tallet til moderne ferdsels-åre. Truls Aslaksby fortsatte med å fortelle om løkken Bellevue og noen av strøkets berømte personer, ikke minst Betha og Mogens Thorsen med deres stiftelse.

Frognerveien fra Solli og oppover preges av bygårder fra den store boomen på 1890-tallet. Niels Juels gate markerte skillet mellom Christiania bymark og Frogner helt fra 1600-tallet til 1878. Vestheimgata 4B var den første bygården på Frogner (1881). Strøket mellom Niels Juels gate og Amtmann Furus plass har eksempler på nyklassisisme, nybarokk og eldre villaer fra 1800-tallet. Rundt Vestheimgata oppsto en liten «funkisby» på slutten av 1930-årene.

En overraskelse for våre vandrere var en liten visitt inn i Frogner kino i Frognerveien 30. Vi møtte Jan Vardøen og et personale som var i sluttspurten før åpning av kinoen noen dager etter. Våre heldige deltakere fikk en liten omvisning i det magiske lokalet som skal bli Frogner «vintage-kino». Anbefales!

Veien videre til Frogner plass representerer den samme heldige blanding av 1800-tallsbyen og moderne innslag med funkis, noe som er Frogners særpreget.

Vel fremme på Schafteløkken, fikk vi god mat og drikke, og en herlig jazzkonsert med pianisten David Skinner og saksofonisten Lars Frank. Og selvfølgelig noen hyggelige taler i anledning dagen, blant annet et intervju med veteranen Ragnvald Bing Lorentzen, som var med på å starte laget vårt i 1994!

ES

Vårt tradisjonelle førjulsmøte

ble i år holdt på Kirkestuen i Bygdøy allé. Ca. førti deltakere møttes til vårt tradisjonelle koldtbord. Bjørn Stendahl kåserte over temaet «Jazz i hundre år», fra da ordet «jazz» oppsto i Trondheim og på Frogner i 1919.

Som vanlig er det sosiale samværet i fokus på førjulsmøtene, og møtet denne gang var intet unntak. Praten gikk livlig rundt bordene, og det manglet ikke på samtaletemaer rundt vår kjære bydel. Det er tydelig at mange er glade i Frogner, og er opptatt av hva som skjer i våre omgivelser. Historielaget styrker vårt engasjement og følelse av identitet.

ES

Kommende møter

Degrowth og regrowth

er to nye begrep i arkitektur og byutvikling. Det handler om nye metoder for å sørge for bærekraftig byutvikling, om en samfunnsutvikling som ikke sløser med ressursene, men setter kulturell rikdom og sosial rettferdighet foran økonomisk vekst alene. Historielagets nestleder, arkitekt Erik Collett, samler meningsyttere som kollega Frederica Miller (fra Gaia arkitekter) og økonomen Tone Smith (fra Rethinking Economics) til samtaler om dette, om sunt byggeri og bærekraftig økonomi – et tema som vel berører oss alle – på Schafteløkken *tirsdag 3. mars kl. 19.00* (OBS endret dato fra hva som tidligere er annonsert).

Årsmøtet 2020

finner sted *mandag 23. mars kl. 19.00 på Kirkestuen*, Bygdøy allé 38. OBS endret sted etter hva som tidligere er annonsert – og at det er på en *mandag* denne gang.

Vi anmoder alle om å betale sin kontingent på kr 300 for 2020 innen utgangen av februar. Styremedlemmene Wenche Lie Giæver, Else Espeland, Lasse Tømte, Eva Kvandal, Jan Birger Blom, Bjørn Stendahl og Sidsel Levin står på valg i 2020; de øvrige er valgt for to år, d.v.s. til 2021. Giæver, Tømte, Kvandal og Stendahl vil fortsette. Varamedlem Sidsel Levin ønskes inn som fast styremedlem. Else Espeland og Jan Birger Blom vil fratre. Til nye styremedlemmer er foreslått Georg Andreas Broch (fast) og Wenche Mohr (vara). Valgkomiteen kan kontaktes; den består av Bjørg Sinding-Larsen, Hanne Stokkeland og Ragnvald Bing-Lorentzen. Etter mange års innsats, ønsker nå denne valgkomiteén å fratre, og til ny valgkomité er foreslått Knut Are Tvedt, Jo Piene og Ellen Wøllebæk. Det valgte styret konstituerer seg selv.

Spesielle saker som ønskes behandlet, må være styret i hende senest 28. februar. Sakspapirer er tilgjengelige i Tidemandstuen fra 16. mars.

Etter årsmøtesakene vil forfatteren Even Saugstad fortelle om typer og personligheter fra sin siste bok om «Byoriginaler». Hvem husker ikke Luse-Frantz, Sving Deg, Homansbyens dronning, Advokat Hermansen og El Jucan? Og alle de andre? Kom og hør!

Oslo-arkitekturen nå til dags – maksimal mistilpasning?

Byens fasader er vårt alles felleseie, husfasadene taler til oss, deres utseender, farger og stilassosiasjoner påvirker oss. Vårt styrevaramedlem, kunsthistoriker Truls Aslaksby, og muligens noen andre, vil ta opp dette til behandling i historielagets møte på Schafteløkken *tirsdag 21. april kl. 19.00*.

Vandring på sydøstre Frogner-ryggen

Som en fortsettelse av høstens vandring fra Rosenborg til Grotten, fullfører vi turen på vår østre Frogner-rygg med den sydøstre delen, fra Grotten til Tjuvholmen. Oppmøte i Slottsparken, utenfor Grotten, Wergelandsveien 2–4, *tirsdag 9. juni kl. 18.00*. Antrekk: gode sko, men det er ingen lang tur – omtrent halvannen kilometer.

Vårvandringen starter i Slottsparken, utenfor Grotten, Wergelandsveien 2–4. Foto: Elisabeth Solem.

Høstprogrammet

vil vi komme tilbake til i juni-nummeret. Sett av datoen 25. august for en vandring i flott høstvær.

Det er tid for å betale medlemskontingent

Kontingenten for 2020 er kr 300.

Frogner historielags bankkonto: 1607.57.61256.

Vennligst skriv navn med blokkbokstaver.

Til minne om Gry

Gry Waage forlot denne verden 8. oktober i fjor, fire dager før vårt historielag kunne feire 25-årsjubileum. Det var jo Gry som hadde æren av å ha opprettet historielaget, og var dets første leder i åtte og et halvt år (1994–2003), nestleder i tre år (2003–2006), vararepresentant i ett år (2006–2007) og redaksjonsmedlem i Kavringen i ti år (1997–2007). Hun var selvsagt den første til å bli kåret som historielagets æresmedlem.

Gry ble født på foreldrenes gjennomreise i tyske Pappenheim 3. juni 1922. Hun var datter av Lizzie Waage og poeten Gunnar Reiss-Andersen, og vokste opp på Skillebekk. Under krigen var hun engasjert i motstandsbevegelsen og måtte flykte til Sverige. Senere oppholdt hun seg både i Sverige og Danmark, studerte nordiske språk, litteratur og teaterhistorie – og ble mor til fem. I 1974 ble hun fast ansatt i NRK, arbeidet i opplysningsavdelingen, ledet flere kulturmagasiner og var morgenkåsar. Hun utga flere bøker 1986–2007, mottok Nordisk råds journalistpris i 1993, fikk «Bydelsprisen» i 1999 og ble samme år kåret til Oslo Byes Vels «Bypatriot».

Gry var et kunnskapsrikt, levende og deltakende menneske. Vi minnes så mange hyggelige og oppbyggelige stunder hjemme hos henne på Skarpsno eller ute på Lindøya. Med Gry i nærheten, var det aldri kjedelig. Nitti år gammel fikk hun dessverre noe svekket fysisk helse, og flyttet til familie i Lund (i 2012). Kontakten ble mindre – men alle de gode minnene besto. Hennes nære samarbeider i NRK, Jorunn Hope, hadde god kontakt og kunne fortelle: «Gry var klar i tanken til det siste, og hennes sinn var et stort og levende univers. Vi takker for den gaven det har vært å vandre i Grys frodige og fargerike landskap.»

Bjørn Stendahl

Fotograf: Jorunn Hope.

Kavringen i ny frekvens

Førrige nummer av Kavringen kom ut i oktober, i stedet for som vanlig i november. Det skyldtes at vi ville ha bladet ferdig til 25-årsjubileet vårt. Det betyr at det er gått fire måneder mellom siste nummer i 2019 og første nummer i 2020, det sedvanlige februar-nummeret.

Det har derfor oppstått en idé om å ha fire måneder som vanlig frekvens heretter. Det har også noen produksjonstekniske årsaker – og kan også bety noen lettelser for den gratisarbeidende redaksjonen. Vi innfører nå en utgivelsesfrekvens med tre nummer i året, i februar, juni og oktober. Men det betyr ikke mindre stoff for våre lesere: Vi øker hvert nummer til opptil 40 sider!

Vi håper våre medlemmer er fornøyd med endringen.

Red.

Kan ikke Vestkantbadet åpnes nå...?

For et par–tre måneder siden kunne vi lese at Sagene bad skal gjenåpnes etter å ha vært stengt i snart to tiår. Istandsettelsesarbeidet er i gang, et omfattende arbeid fordi badet er vernet og skal settes i samme stand som det var for hundre år siden, og det skal åpnes til skoleårets begynnelse førstkommende høst.

Bydelspolitikeren Jørgen Foss er opptatt av barns og unges svømmeferdigheter. Til Dagsavisen 23. november uttalte han: – Vi trenger flere bad i Oslo. Hver sommer hører vi om drukningsulykker. Da må vi ha bad der folk bor.

Vestkantbadets Venner kjempet sammen med venner av Sagene, da begge badene var i faresonen samtidig. Sagene bad åpner altså til høsten, Vestkantbadet skal ikke åpnes før *cirka* 2022.

Vestkantbadet er fredet, og har egen inngang, separert fra resten av hotellkomplekset i Sommerrogata. Bygningsarbeidene i hotellet behøver nødvendigvis ikke influere på bruken av badet. Hvorfor kan ikke badet åpnes i år? For eksempel samtidig med Sagene bad? Resten av hotellet kan åpnes når det passer...

Bjørn Stendahl

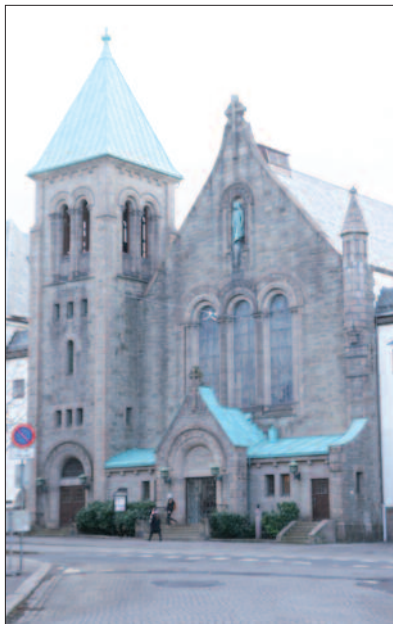
Frogner historielags rehabiliteringspris

Med en vellykket førstegangsvinner i 2019 oppfordrer vi deg, som medlem av Frogner historielag, til å foreslå en god kandidat for 2020!

Som nevnt i forrige nummer (Kavringen nr. 95 – oktober), kan rehabiliteringsprisen tildeles hus, anlegg eller bygårder, og formålet er å fremme forbillig rehabilitering innenfor Frogner bydel. Rehabiliteringen skal være til nytte og glede for både beboere/brukere og for omgivelsene. Prisen fastsettes i samarbeid med Frogner bydel, som også har en representant i juryen. Alle kan nominere kandidater til prisen. Nominasjoner skal ledsages av en kortfattet begrunnelse på inntil én skriftlig A4-side, samt illustrasjoner/fotos og/eller relevante henvisninger. Mer om bedømmelseskriterier og innstilling, se nr. 95.

Frist for forslag er 16. mars 2020, de sendes til juryens leder erik.collett@gmail.com eller ved kontakt på tlf. nr. 905 24 484.

EC

Det er mange som kan fortjene en pris, f.eks. Thomas Heftyes gate 47 eller Frogner kirke eller mange andre... Foto januar 2020: Bjørn Stendahl.

Hus i bydelen

Drammensveien 60

Ved Ragnvald Bing Lorentzen

Høyblokken på Skillebekk, Drammensveien 60, er i dag bydelens «rådhus». Det kneiser som fond ved Skillebekkparken, eller Olaf Bulls plass som den nå heter (dikterens navn er endelig knyttet til et sted i byen der det fortjener å være). Men hus for bydelsadministrasjonen har det bare vært en kortere tid.

Da det sto ferdig i 1960, var det Rikstrygdeverkets stolte eiendom. At det ble realisert, skyldtes i første rekke en foregangsmann og ildsjel: Finn Alexander. Et sterkt navn som forplikter, og det var trygdedirektør Alexander tydeligvis klar over, en ledende personlighet i byen med utallige verv og stor innflytelse. Ønsket hans var å få oppført et prestisjebygg – signalbygg heter det i dag – og det fikk han gjennomført med hjelp av arkitekt Frithjof Stoud Platou. Selvfølgelig. Jeg skriver selvfølgelig, fordi firmaet F. S. Platou var byens største og mest kjente når det gjaldt forretningsbygg. Få – om noen – hadde så stor erfaring med den type byggeri som nettopp det firmaet. I arkitektkretser moret man seg med å si at om en forretningsgård sto i brann, var Platou den første på pletten for å sikre seg et oppdrag, deretter kom brannbilene.

Det som kjennetegner Platous bygninger, er rasjonelle, økonomiske og praktiske planløsninger, byggherrene ville få mye igjen for sine investeringer. Fasader og eksterior var derimot ikke arkitektens sterkeste side. Dette kom tydelig fram i en konkurranse om nytt kontorbygg for skipsreder Wilhelmsen i nåværende Olav V's gate 5. F. S. Platou og Arnstein Arneberg var invitert til å komme med forslag. Resultatet ble at begge fikk oppdraget, Platou med sine planløsninger, Arneberg med sine fasader. Og slik ble det.

I Drammensveien 60 har Platou lyktes med å forene gode planer med et interessant utvendig formspråk, ifølge Riksantikvaren, som for noen år siden fikk bygget fredet på grunn av dets tidstypiske arkitektur. Høyblokken på ti etasjer har en lav sidebygning mot Drammensveien, og fasaden mot parken består i sin helhet av et stort glassfelt, kunstnerisk dekorert med et voluminøst aluminiumsgitter. Dette er utført av professor Arne E. Holm, som er kjent for sin kunst med andre materialer og i en helt annen målestokk enn dette store gitterverket, han er kalt miniatyrkunstner og var spesialist i å tegne frimerker! For øvrig var han professor i tegning og fargebruk ved Norges Tekniske Høgskole i Trondheim.

På baksiden av høyblokken finner vi en lang buet bygning i to etasjer, tilknyttet hovedhuset. Denne omkranser en liten park og inneholder barnehage, samt bolig for vaktmesteren med familie. Parken er vakkert utformet av hagearkitektene Grindaker

og Gabrielsen. Hele det bygningsmessige anlegget er utført i betong, med store sandblåste partier, slik at småstein i støpen kommer tydelig fram. Disse er utført i elementer, hvor fugene er med på å gi fasadene liv og rytme. Vindusrekkene er plassert som kassetter i ytterveggene; dette er særlig vellykket i de korte endefasadene.

Rikstrykdeverket beholdt bygningen i mange år før det ble utflytting til andre lokaler. Senere, i perioden 2005–2016, var det Skanska Norge AS som hadde tilhold her, før administrasjonen i Frogner bydel flyttet inn. Det er selvsagt noe upraktisk med et bydelshus plassert så lite sentralt i bydelen som dette er, en bydel som foruten Frogner også omfatter områdene Majorstua og Uranienborg, samt Bygdøy. Men det har neppe vært enkelt å finne egnete lokaler, og når bydelen skal ha sitt «rådhus», er det et poeng at bygningen ruver, og blir nettopp det den er – et signalbygg. I en slik sammenheng kunne Indekshuset, eller aller helst Hydrobygget, være et egnet rådhus for en bydel.

Gamle europeiske byer, der kultur var høyt verdsatt, hadde sine rådhus, som, ved siden av kirken, var de dominerende i bybildet. Det er, etter mitt skjønn, en forflatning av byene når de kommersielle bygningene konkurrerer seg imellom om å være

Bydelens «rådhus» ruver på Skillebekk.

størst og mest iøynefallende. Hvor mye mer er det ikke å glede seg over i en by som for eksempel Firenze, sammenliknet med hva vi har sett på bilder fra Dubai, Shanghai eller Hong Kong. De sistnevnte vitner om en verden der begrepet kultur, når det gjelder byggevirksomhet, synes å være fullstendig fraværende. La dette være en gammel norsk arkitekts hjertesukk!

I mange år etter at bygget var ferdig, ble første etasje leid ut til virksomheter til nytte for lokalsamfunnet. Her var postkontor, bank og apotek. Disse er for lengst borte, slik andre servicetilbud og spesialforretninger også er. Fram til midten av syttiårene var Skillebekk mer eller mindre selvforsynt, det var flere dagligvareforretninger, slakter, fiskebutikk, manufaktur, bibliotekbuss en gang i uken, spiseforretning og annen nyttig virksomhet. Alt dette er nå borte. Sic transit gloria mundi!

Olaf Bulls byste er på plass i parken. Bak til venstre finner vi sidebygningen med Arne E. Holms voluminøse aluminiumsgitter. Foto sider 11 og 12: Bjørn Stendahl.

Frogner kino

– et gresk tempel til filmmagien

Ved Lasse Tømte

Da Frogner kino åpnet i 1926, var det et ganske fantastisk kinolokale som ble presentert for befolkningen. Arkitekt Lars Backer, som hadde ansvar for innredningen, hadde en visjon om å skape en «atmosfærisk kino», en eventyrlig ramme rundt filmopplevelsen. Foajéen skulle minne om et egyptisk gravkammer og gjøre publikum litt beklemt, bare for at følelsen av åpenhet og ubegrenset rom skulle bli så mye sterkere når man kom inn i selve salen. Her skulle man ha følelsen av å komme inn i en illusjon av å være utendørs under en stjernehimmel ved en kulturell begivenhet. Malt på sceneveggen og rammet inn av store, hvite skyer, var ruinene av Akropolis gjenskapt, og filmene ble vist inne i skyene, på selveste tempelhøyden. Frogner kino var et gresk tempel til filmmagien.

Dette var i stumfilmens tidsalder. Frogner kino var da også utstyrt med orkestergrav. Filmene ble akkompagnert av et 16-manns orkester. Tapetet i foajéen var håndmalt etter et japansk mønster, og salen var dekorert med friser av Per Krohg. Det var ikke spart på noe.

Fram til 2003 ble Frogner kino drevet i kommunal regi. I løpet av disse årene ble lokalet modernisert i flere omganger, og mye av det originale interiøret gikk tapt. Man må vel kunne si at eieren, Oslo Kinematografer, manglet totalt blick for det kulturelt betydningsfulle ved denne «atmosfæriske kinoen». I 2004 ble lokalene solgt til Søylen eiendom, som ønsket å regulere dem til dagligvarebutikk. Til alt hell fikk de avslag på søknaden om bruksendring. Deretter ble det gamle kinoen brukt som miksekino for filmproduksjoner på dagtid, med sporadiske filmvisninger og bar om kvelden.

Etter dette var skjebnen til Frogner kino nokså uvisst. Lokalet var regulert til kulturformål, og det ble tatt et lokalt initiativ for å gjøre om lokalene til kulturhus for bydelen – noe som i høyeste grad trengs.

Men i 2017 kom «kongen av Grünerløkka» på banen. Jan Vardøen så betydningen av det gamle kinolokalet. Han lånte noen millioner kroner i banken, og kjøpte kinoen. Deretter startet det møysommelige arbeidet med å rehabilitere lokalene og tilbakeføre dem til sin opprinnelige stand, slik de var da kinoen ble åpnet i 1926. Underveis samarbeidet han med blant andre, Fortidsminneforeningen, Byantikvaren og Sparebankstiftelsen, og 26. oktober i fjor ble Frogner kino åpnet på nytt, i fullstendig rehabilitert stand.

Resultatet er ikke mindre enn imponerende. Det opprinnelige interiøret er gjenskapt til punkt og prikke, inkludert greske urner, søyler, friser og stjernehimmel.

Samtidig er alle de tekniske fasilitetene som en moderne kino må ha – inkludert et tidsmessig ventilasjonsanlegg – skjult inne i veggene. I kinokafeen – som har fått navnet «Punsjebollen», oppkalt etter villaen som ble revet da Frogner kino ble oppført – er tapetene håndmalt etter det originale mønsteret, og hele interiøret har et tydelig førkrigspreg. Det gjelder også for utvalget og presentasjonen av sjokolade og snacks i hyllene.

Et besøk på Frogner kino er som å forta en liten tidsreise. Og i tråd med dette, vil om lag halvparten av filmene som vises, være av eldre dato. Vårens program omfatter bl.a. legendariske «Sult» av Henning Carlsen fra 1966, basert på Hamsuns roman, med Per Oscarsson i hovedrollen.

Det store spørsmålet nå, er om Frogner kino vil greie seg økonomisk. Det avhenger av publikum – med andre ord oss. Vi bør kjenne vår besøkelsestid.

Stemmingsfullt i Frogner kino. Foto: Audun Engh.

«Riks»-bibliotek på Solli plass

Tekst og foto: Lasse Tømte

Nasjonalbiblioteket på Solli plass – tidligere Universitetsbiblioteket – har nå fått en ildrød konkurrent. Konkurrenten har navnet «Riks», og er oppført på foreningen Docomomos internasjonale liste over verneverdig modernistisk arkitektur. Den er også foreslått som kandidat til å komme på UNESCOs verdensarvliste.

Det handler om en telefonkiosk, som nå er blitt innredet som nabolagsbibliotek. Dette biblioteket er alltid åpent, og det er ikke behov for lånekort. Det er heller ingen frist for hvor lenge man kan beholde bøkene man låner. Og hvem som helst kan sette inn egne bøker i hyllene.

Det er meningen å sette ut flere nabolagsbibliotek i Oslo etter hvert. Det er fint at disse gamle telefonkioskene kan få nye bruksområder, nå som ingen bruker dem

til å ringe fra lenger. Begrunnelsen finner vi i Wikipedia:

«I 1932 utlyste Oslo Telefonanlegg en konkurranse om en ny standardisert telefonkiosk. Den skulle ikke koste mer enn 1 000 kroner, og måtte være solid og lett å sette sammen. Arkitekten Georg Fredrik Fasting fra Bergen vant blant 93 forslag med sitt prosjekt «Riks». Det var en rød telefonkiosk i jern og glass, med funksjonalistiske stiltrekk. Den bestod av et skjelett av vinkeljern med påklinkede plater.»

Juryen skrev om vinneren: «Nr. 80 «Riks». Utkastet viser en helt frapperende enkel løsning av oppgaven, såvel teknisk som estetisk sett vel gjennomarbeidet. Det løser alle programmets fordringer på en tilfredsstillende måte. Såvel i planløsning som opbygning har forfatteren truffet midt i blinken. Utkastet har en sådan form at en kiosk med denne utførelse kan oppstilles nær sagt hvorsomhelst. Brugsanvisningen kan med fordel anbringes over apparatet, men kan også den foreslåtte ophengning godkjennes. Døren må slå utad.»

Den første ble satt opp på kaia til Den norske Amerikalinje i 1933. «Riksen» var både hensiktsmessig og robust, og ble serieprodusert i et stort antall. I 1970- og 1980-åra fantes det over seks tusen slike telefonkiosker i Norge, og den var et karakteristisk landemerke i praktisk talt alle byer og bygder. Til sammen ble det lagd flere enn ni tusen før produksjonen ble avsluttet i 1995. I 1997 erklærte Riksantikvaren, Telemuseet og Telenor denne telefonkiosken som verneverdig, og det ble bestemt at hundre kiosker skulle bevares.

Midt i bydelen

Man kan lure på så mangt. I forbindelse med artiklene om «*hvor vi bor*», kunne man lure på: Hvem bor midterst i bydelen?

En måte å finne ut av det på, er å lage en akse midt mellom det vestligste og østligste punkt i bydelen, og en akse midt mellom det nordligste og sørligste punkt, og der de aksene krysser hverandre, ligger bydelens midtpunkt.

Bydelens nordligste punkt er i krysset mellom Suhms gate og Apalveien. Bydelens østligste punkt er i krysset mellom Holbergs gate og Pilestredet. Bydelens sørligste fastlandspunkt er på Hukodden. Bydelens vestligste punkt er på vestsiden av Killingen (hvis vi ikke tar med noe av sjøarealet utenfor). Det «aksiale» midtpunkt blir derav ute i vannet et sted i Frognerkilen, litt utenfor Skarpsno.

Men *det* er jo ikke noe spennende sted å bo... Kanskje vi heller skal lete etter midtpunktet i den *urbane* del av bydelen, det vil si Frogner uten Bygdøy? Nordligste og østligste punkter blir som før. Sørligste fastlandspunkt blir nå på «Vorta» på Filipstad. Vestligste punkt blir utenfor boligblokka i Bygdøy allé 125.

Så legger vi målepinnene på igjen, og finner et nytt «aksialt» midtpunkt – hvor? – jo, 1680 meter fra nordpunktet, 1680 meter fra sørpunktet, 1345 meter fra østpunktet og 1345 meter fra vestpunktet, i *Løvenskiolds gate 10*. Gratulerer – dere som bor *midt* i den urbane bydelen.

*Veslemøy Østrem og Stein Erik Tafford vinker til oss fra Løvenskiolds gate 10.
Foto: Bjørn Stendahl.*

«Østkant» på vestkanten?

Ved Bjørn Stendahl

I høst fikk vi se Erling Borgens TV-serie om Einar Gerhardsen. Den kommende landsfaderen bodde i tjuve år på Balkeby, og i den anledning går tankene til hans erindringsbok «Unge år» (Tiden Norsk Forlag, 1974), der han detaljert beskriver sin ungdomstid i kapittelet *Et stykke «østkant» på vestkanten*. Var det en riktig beskrivelse, tro?

Unge Einar (opprinnelig Einar Henry Olsen) var født 10. mai 1897 i Asker, men flyttet til Kristiania allerede samme året, og familien hadde en «rundreise» fra bygård til bygård gjennom Grünerløkka, Enerhaugen, Tøyen, Vika, Hammersborg og igjen til Grünerløkka, før den i 1909 flyttet inn i et gammelt tømmerhus i Hammerstads gate 9 oppe på Balkeby. Huset er nå for lengst revet, erstattet av et funkishus fra 1936; adresse i dag er Schultz' gate 3.

Balkeby var en egen spesiell liten «by». Den hadde sitt navn fra maleren Peder Balke, som i 1856 kjøpte løkken Carlstad, som strekte seg fra dagens Bogstadveien 19 til nr. 39. Her anla han en tett trehusby, fra og med dagens Industrigata 41–59 til dagens Schultz' gate, fra Sørkedalsveien (som Bogstadveien het den gang) og fire og et halvt kvartal opp til forbi Hammerstads gate. Her skulle vanlige arbeidsfolk og småkårsfamilier få sin egen lille by. Selv kalte Balke byen for «Kunstnerlund», men på folkemunne ble den fort til «Balkeby». I hovedgaten fra Sørkedalsveien og innover var det mye småindustri, og Balke ga gaten navnet Industrigaden. De to nederste tverrgatene kalte han opp etter professor Dahl og professor Rathke (døde 1855–57); de to øverste ble hetende Midtre og Østre Gade.

I 1875 fantes det omtrent tretti hus i Balkeby, men i løpet av de tre neste årene ble antallet fordoblet. Det skyldtes trehus«boomen» som fant sted i mange områder (bl.a. Vålerengen, Kampen, Rodeløkken, Hegdehaugen og Schaftebyen) i de hektiske årene før deler av Aker skulle innlemmes i Christiania i 1878, da det her ville bli forbudt å bygge boliger i tre (den såkalte «murtvängen»). I 1878 ble så Balkeby innlemmet i hovedstaden. Men allerede i juni 1879 brøt det ut en kraftig brann; 42 hus strøk med, under tjuve hus ble igjen.

Da var det allerede lagt planer for en storstilt byutvikling fra Rosenborgskrenten til den nye bygrensen i Kirkeveien, kvartaler som skulle fylles med bygårder i mur. Nye gatenavn kom i 1879: Bogstadveien, Rosenborggaden, Vibes Gade, Schultz Gade, Sorgenfrigaden, Jacob Aalls Gade, Suhms Gade og Schønings Gade. Den lille Professor Dahls Gade ble til Ole Vigs Gade, Professor Rathkes Gade ble til Ingelbrecht Knudssøns Gade, Midtre og Østre Gader ble til henholdsvis Fauchalds

Gade og Hammerstads Gade.

De fleste av de resterende trehusene på Balkeby ble revet. Men de nye murhusene her ble av moderat størrelse, stort sett på tre etasjer, de fleste oppført i en «boom» like etter brannen, 1880–81. Tre etasjer ble det også i husrekkene i Schultz' gate, nr. 2–18, Sorgenfrigata 14–16, 15–19, 29, 32, 33 og Bogstadveien 41–43, alle oppført under en ny boom så sent som 1894–1900. I områdene rundt Vibes gate og Rosenborggata ble det imidlertid tette *fireetasjers* kvartaler (oppført 1890–1902).

Da familien Olsen (Einar og co) flyttet inn i Hammerstads gate i 1909, var kvar-talene mot Kirkeveien langt fra utbygget. Men planene var der; Valkyriegata, Trudvangveien og Åsaveien fikk navn i 1896. Men løkkebygningene på Sorgenfri (Trudvangveien 2) sto fortsatt der i 1909, og det var ganske fritt utsyn vestover langs Hammerstads gate.

Vi gir ordet til unge Einar:

«Løkkene var så mange og så store at der var det plass til alle, vi trengte ikke krangle om dem. Bort mot Kirkeveien var det bare spredt bebyggelse, og på andre siden av veien svære åpne gartnerløkker. Kirkeveien var grensegata mellom Kristiania og Aker. Løkkene like inn mot bebyggelsen var til sommerbruk. Der lekte vi, og der sparket vi fotball. De bratte bakkene ovenfor Suhms gate og Pilestredet, var til vinterbruk med ski og kjelker. Skulle vi på lengre skiturer, kunne vi likevel spenne skiene på oss der vi bodde, og dra rett inn i marka. I gatene var det som regel rein snø, bare litt hestemøkk her og der.»

I kapittelet **Et stykke «østkant» på vestkanten** skrev Einar Gerhardsen:

«I 1909 kom vi til Hammerstadgata, ikke langt fra Majorstua. Det var den lengste reisen vi hadde gjort innenfor byens grenser. Langt også fordi det var en reise fra byen østenfor Akerselva til byens vestkant. Men den delen av Hammerstadgata der vi kom til å bo gjennom mer enn tjue år, var et stykke «østkant» på vestkanten. Bogstadveien, Vibes gate, Schönings gate og Schultz' gate dannet yttergrensene i dette lille stykke «østkant». Utenfor bodde «de fine». De ville ikke ha noe med oss å gjøre, og vi holdt oss langt unna dem.

På en funksjonærfest i Norges Bank møtte jeg for noen år siden en høyere funksjonær som jeg husket fra Hammerstadgata. Og han husket meg. Som barn og ungdom hadde vi i mange år bodd like ved hverandre, men på hver vår side av Schultz' gate. Han i vest, jeg i øst. Men dette var første gang vi snakket sammen. Jeg kan ellers ikke huske at det noen gang var krangel eller uvennskap over grenseskillet. Det var bare det at vi hørte hjemme i hver vår verden.

Vi bodde i et gammelt to-etasjes trehus på hjørnet av Schultz' gate. Til å begynne med i annen etasje i to rom og kjøkken. Da gårdeieren selv ville bo i annen etasje, måtte vi ned i første. Det var en liten hage rundt huset ut mot gata. Den lå i skyggen, og det var aldri bær på bærbuskene. Men så lenge hagen lå der, slapp vi å ha folk gående rett innpå vinduene. I kjelleren var det rotter, og vi syntes det var leit å gå ned der. Men verre var det når rottene også kom opp i spiskammeret.»

Fra avsnittet **«En vanskelig gutt»**:

«På Majorstua skole kom jeg nesten fra første dag i konflikt med klasseforstan-

deren. Jeg var vel ikke av de letteste å ha med å gjøre. Men jeg vil tro at jeg stort sett var det en vil kalle en snill gutt, dersom jeg ble behandlet på en ordentlig måte. Jeg hadde nok en god porsjon av den trassen og den opprørstrangen barn ofte har. Særlig reagerer barn på alt som smaker av urett. Og denne læreren var etter min mening ikke rettferdig. Vi hadde en følelse av at han favoriserte de elevene som kom fra de såkalte «bedre hjem», de økonomisk mer velstilte. Han forstod åpenbart ikke at de barna som hadde lønnet arbeid om ettermiddagen og kvelden, hadde det vanskelig.»

Fra avsnittet **Forskjell på folk:**

«Siste halvåret i sjuende klasse (1911, red. anm.) arbeidet jeg i en stor og «fine-re» kolonialbutikk i Bygdøy allé på hjørnet av Gabels gate. Der hadde jeg tre kroner uka og «kosten», og det var god betaling. Men så måtte jeg også jobbe hardt. Først hjemom med skolebøkene, som vi bandt sammen med en reim. Og så rett på jobben. Butikken stengte først klokka sju om kvelden, lørdagene klokka åtte. Ofte måtte jeg holde på enda lenger. Hjemveien tok bortimot en halv time.

Nå fikk jeg lære å kjenne «vestkanten», og oppdaget at det var forskjell på folk. Her var det som regel to oppganger til leilighetene. Utenfor hovedoppgangen som var bred og lys, stod et skilt: Bud bedes gå kjøkkenveien. Og kjøkkenveien var inne i gården, trang og mørk. Jeg lærte å kjenne meg for med føttene og ble etter hvert ganske flink til å ta meg fram. Men med en tung kurv på armen eller på skulderen, og melkespann eller parafinkanne i den andre handa, var det ikke lett. Datt jeg over ende, måtte jeg først og fremst tenke på å redde innholdet i kurv og spann.

På enkelte av dørene hadde de et lite metallskilt der det stod: Medlem av Kra. Understøttelsesforening til modarbeidelse av Betleri. Slike skilt hadde jeg ikke sett før, og det tok litt tid før jeg skjønnte meningen med dem. Der vi bodde, kom det ofte folk og banket på for å be om mat eller penger. De fleste i vår del av verden hadde ikke mye å gi bort, men så sant de hadde en mulighet for det, gav de litt mat til en som bad om det.

Det ble ikke mye tid til leik i gatene og på løkkene. Men noe ble det. Vi hadde søndagene og kveldene, særlig sommerkveldene. En fotballklubb vi hadde, fikk ingen lang levetid. Vi hadde så lite å greie oss med. Ikke engang en ordentlig fotball. Vi måtte ta til takke med en sjøllagd ball av filler surret med hyssing. Den var tung og «dau», og ofte måtte vi avbryte spennende dueller for å surre ballen. Fotballbanen var ei løkke ved Suhms gate, og store steiner tjente som målstenger. Det var vanskelig å få besatt tillitsvervene i klubben. På slutten måtte jeg være både formann og kasserer. Men med eller uten fotballklubb, fritidsproblemer hadde vi ikke. Noe fant vi alltid på.»

Heldags visergutt:

«Etter konfirmasjonen fikk jeg viserguttjobb i Kristiania Kooperative Selskaps avdeling i Schultz' gate. Det var like ved der vi bodde, vi handlet der og var godt kjent. En liten avdeling med to ekspeditriser og visergutt. Kooperasjonen hadde liten tilslutning på disse kanter av byen. De fleste kundene kom fra de typiske arbeidergatene på andre siden av Schultz' gate. Men det var også en del kooperatører i gatene lenger vest. De bodde spredt, mange av dem langt unna. Jeg kjente de fleste av dem,

da de gjerne ville ha varene brakt hjem.

Dersom det var mange kunder i butikken, fikk jeg gjøre ferdig varene som skulle bringes. Det syntes jeg var moro. Det hendte også at en kunde kunne be meg skjære pølse, fordi jeg var flink til å skjære tynne skiver. Jeg tror forresten jeg kunne ha blitt en brukbar ekspeditør, dersom de den gang hadde gitt meg sjansen.»

*

Dette var glimt fra Einar Gerhardsens ungdomstid på Balkeby 1909–1914 (da han var 12–17 år). 18 år gammel ble han ansatt i Veivesenet, og hans politiske løpebane kom i gang. Men han bodde i Hammerstads gate 9 til ut 1920-tallet. Han fikk bivåne den skrittvisse utbyggingen av området; den tok tid, men var stort sett fullendt mot Kirkeveien og Suhms gate i 1915. Men det var likevel en god del åpne flekker igjen; Sorgenfri ble ikke fullt bebygd før i 1922 (Trudvangveien 2), Kirkeveien 65 var ferdig i 1926, og Kirkeveien 69 ferdig i 1928.

Kilder: Einar Gerhardsen: Unge år (Tiden Norsk Forlag, 1974), Ragnar Olsen: Gatevandring Majorstuen, bind 1 (2014) og 2 (2017), m.m.

Hammerstads gate i dag, en blanding av gammelt og nytt. Helt til høyre en del av Industrigata 56 fra 1876, deretter den toetasjers gården fra 1881, Hammerstads gate 1, den treetasjers gården fra 1897, Hammerstads gate 3, og den fireetasjers gården fra 1899, Hammerstads gate 5 – alle disse fantes altså i Einar Gerhardsens tid på Balkeby. Hammerstads gate 7 ble revet og erstattet av nybygg i 1994, og hjørnegården, Hammerstads gate 9, tømmerhuset der Gerhardsen bodde, ble revet og erstattet av et funkisbygg i 1936 (i dag Schultz' gate 3). Foto: Bjørn Stendahl, januar 2020.

«Vestkant» på vestkanten?

Exit Otto

Ved Lasse Tømte

Bydel Frogner figurerte prominent i høstens nye NRK-serie EXIT, om finanselitens motbydelige liv og levnet. Når det ble sniffet kokain, svindlet, horet og bedratt, og generelt utagert med en drittsekkfaktor høyere enn tårnet på The Thief, var det stort sett i denne bydelen det foregikk. Flere kilder «i miljøet» har forsikret oss gjennom anonyme intervjuer i aviser og på nettsteder at serien ga et realistisk bilde av forholdene. Er det mulig? Ja. Det er som Marte Thorkildsen sa, i en annen sammenheng: «Du ser det ikke før du tror det». Og noen av oss har faktisk sett det.

Jeg har i denne sammenhengen ikke tenkt å si noe til forkleinelse for klientellet på Barotto i Parkveien – bare nevne at det var annerledes før, den gang lokalet het *Ottos bar* – oppkalt etter den litt iltre bulldogen Otto. Bikkja hadde fast plass i baren og var dessuten avbildet i taket. Baren ble drevet av de ansatte på Hotel Carlton like ved siden av, og var et sosialt møtested i den mer folkelige delen av Vika-området, bare et steinkast fra Aker Brygge. Som bar hadde de ikke lov til å selge mat, derfor ga de den bort gratis. Digre gryter med færikål ble tilberedt på hotellkjøkkenet, båret over til baren og servert til liten og stor, noe ikke minst barnefamilier visste å sette pris på. Så slapp de å lage middag sjøl den dagen. Når det ikke var matutdeling, kunne folk gå innom Bunnpris rett ved siden av, kjøpe Fjordland-middag og varme den opp i pølsegryta bak bardisken.

Klientellet på Ottos bar var nesten som en stor familie. Og julefeiringa begynte tidlig. I 2009 ble julebordet for stamgjester og naboer arrangert allerede 29. oktober, og invitasjonen lød: «Vi inviterer til det årlige julebordet – med ribbe, julepølse og masse annet snadder. Maten koster som alltid ingen verdens ting.» Det ble også arrangert konserter i det knøttlille lokalet. En av folka på Carlton hadde forbindelser til det populære irske bandet The Dubliners, som ellers spiller på ganske store arenaer. De stilte opp gratis på Ottos bar og spilte så taket løfta seg. Det kosta ingen ting å komme inn. Det gjorde det heller ikke på «Burns' Night» 22. januar – dagen da skottene feirer nasjonalpoeten Roberts Burns. Et skotsk band i kilt spilte, og publikum fikk servert gratis haggis.

Og da herværende skribent og trubadur mangla sanganlegg, stilte Ottos bar opp, og kjøpte inn et fint anlegg til meg i bytte mot to konserter.

Ottos bar er nå dessverre en saga blott. Arvtakeren, Barotto, har bytta ut færikålgrytene med muligheter for servering fra den litt fjongere restauranten de har etablert ved siden av. Klientellet er som sagt et annet. Det er fortsatt et vannhull der nede, men det er mange i strøket som savner Ottos bar. Med bulldog.

Jeg bare nevner det, som ett av flere eksempler på at bydelen vår er mer mangfoldig enn det som framkom i høstens EXIT.

Parkveien 80 i dag. Foto: Lasse Tømte.

Grasrotandel

Tipper du? Eller spiller på Lotto eller Joker?
Da er det mulig å registrere Frogner historielag som mottaker av grasrotandel.
Grasrotandelen sikrer at frivillig organisasjoner mottar støtte.
Registrer Frogner historielag, org.nr. 992 382 813.
Takk for støtten!

Fra sprukken rønne til Vika Babes

To viser fra Vika – med 70 års mellomrom

Ved Lasse Tømte

Stedsnavn i Oslo har en tendens til å flytte på seg. Ifølge Oslo Byleksikon og Wikipedia er Vika identisk med Pipervika, og omtrentlig avgrenset av Rådhuset, Vikaterrassen, Ruseløkka skole og fjorden. På 1800-tallet hadde dette strøket dårlig rykte. Wikipedia omtaler det som «et slumstrøk mest kjent for den offentlige prostitusjonen som foregikk der». Byleksikonet, derimot, framhever det yrende friluftslivet, med skøytebane om vinteren og badeliv om sommeren. I dag er strøket som kjent preget av forretningseiendommer og kontorbygg i en stil som ofte kalles «brutalisme», et ord som kanskje også kan brukes om den forretningspraksisen som utøves av noen av dem som har sitt daglige virke her.

Den gamle Vika-bebyggelsen ble sanert i stadier mellom 1930- og 1960-tallet. Fra det førstnevnte tiåret finner vi ei cabaretvise som ble oppført på Chat Noir. Visa ble i 2000 også utgitt på plata «Oslo» med Lars Lillo-Stenberg.

I en gammel sprukken rønne neri Vika

Tekst: Bias Bernhoft. Melodi: Thoralf Borg.

Det var mørkt da jeg kom tel,
seint en stormfull vinterkveld,
i en gammel sprukken rønne neri Vika.
Drekkelag og flaskeklang ble min første voggesang
i en gammel sprukken rønne neri Vika.

Ingen jordmor, det var væl,
slikt no' greidde mor mi sjæl,
i den gamle sprukne rønna neri Vika.
Ingen kledte seg i sort,
da hu mor ble henta bort
fra den gamle sprukne rønna neri Vika.

Når han far kom hjem fra lag,
blei det ofte hogg og slag,

i den gamle sprukne rønna neri Vika.
Ja det vanka hårde ord,
det var'ke greitt å væra mor,
i den gamle sprukne rønna neri Vika.

Men når'n far kom tel seg sjæl,
blei det stas allikevæl
i den gamle sprukne rønna neri Vika.
Mor hu stelte stua fin,
sola titta ofte inn
i den gamle sprukne rønna neri Vika.

Men nå har vi hatt vår ti',
og nå er det nok forbi
med den gamle sprukne rønna neri Vika.
Der hvor hytta våres lå,
skal det nye rådhus stå.
Døm har tatt ifra oss kjære gamle Vika.

Ja for døm som bor så flott,
kan det virke trist og grått
med e' gammal sprukken rønne neri Vika.
Men en ekte Vikagutt
lengter alltid hjem til slutt,
til den gamle sprukne rønna si i Vika.

Nabolaget til Vika Babes

På 2000-tallet hadde grensene for bruken av stedsnavnet Vika utvidet seg til å omfatte hele området fra Rådhuset til Parkveien og fra Vikaterrassen til fjorden, og innbefattet dermed også «Ruseløkka» og det som redaktør Stendahl kaller «Munkedammen». Uppreis bruk av stedsnavn kan ha mange årsaker. En av dem kan være det store antallet innflyttere med rudimentære kunnskaper om lokale navnegrenser, en annen må tilskrives eiendomsめglere som tøyer navnegrensene i pekuniært øyemed. Uansett ser vi nå at stadig flere lokale innbyggere omtaler området bak Ruseløkka skole som nettopp Ruseløkka, kanskje som følge av all oppmerksomheten rundt rivinga av den gamle skolebygningen.

Uansett er neste Vika-vise sprunget ut av en vennegjeng i det som mange nå kaller Ruseløkka, men som da, på 2000-tallet (bare for ti-tjue år siden), fortsatt ble omtalt som Vika. Bernt-Erik Øye drev restauranten Brua, ved brua i Ruseløkkveien. Der møttes den smått legendariske damegjengen «Vika Babes» hver fredag. De etterlyste en nabolagssang, gjerne til melodi av Tom Waits-låta «In the neighborhood». Den synges fortsatt ved festlige nabolagsanledninger i Vika – og dem er det mange

av! Og ettersom det er tradisjon å skrive et nytt vers hver gang noen i gjengen har bursdag, har visa blitt ganske lang etter hvert. Det som gjengis her, er de viktigste versene.

I vårt nabolag

Tekst: Lasse Tømte og Øystein Røger. Melodi: Tom Waits.

I Vika der har vi det fenomenalt;
å ha fest midt i uka er bare normalt.
Og om andre syns Oslo er traurig og svær,
er det bare fordi at de ikke bor her –
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

Her kommer no'n damer og farta er fin,
på vei ned på Brua for å få seg litt vin.
Og unga er hjemme og venter på mat,
og de håper at mamma vil komme hjem snart
fra vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

Her har vi den lokale trubadur;
han tar med seg gitar'n når han skal på tur.
Og han har ikke vett på å holde sin trut,
men synger og skråler og driter seg ut.
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

På Ottos der sitter en solsvidd gjeng
av halvgamle kaller og damer i fleng,
og de skråler og bråker og farer med slarv,
og synker til bunns mens de venter på arv,
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

Om livet i Vika var tøffere før,
har vi flust av lekkasjer og rustne rør,
og rotter som danser på søppelspann,
og damer som prøver å få seg en mann,
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

Det hender at noen blir rastløse her,
og vil flytte på landet blant blomster og trær,
men bygdeuhyet det stikker seg frem,
så innen et år er dem hjemme igjen,
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

Hans Jæger og Ibsen og Christian Krohg
var alle på fylla i Vika de òg.
Så lett litt på ræva og tøm ditt glass,
for Vika og alle som her er på plass;
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

En dag skal vi dævvve. En dag er det slutt.
Men fram til den dagen, så holder vi ut.
For om greiene ikke bestandig er topp,
så har vi no`n venner som støtter oss opp,
i vårt nabolag, i vårt nabolag, i vårt nabolag.

«Brua» i Ruseløkkveien. Foto: Bjørn Stendahl.

Reven i Vika

Vestre Vika gjennomgår store endringer for tiden. Både gamle og nesten nye bygninger rives, nye skyter i været, og byggekranene står tett som trær i skogen. Innenfor en radius på et par hundre meter bygges det både nytt nasjonalmuseum, ny skole og nytt kjøpesenter. I tillegg kommer flere store rehabiliteringsprosjekter og en rekke små. Folk som ferdes i strøket, går spissrotgang mellom anleggsmaskiner og lastebiler, og alle byggeplassene er behørig avsperrret med gjerder og stengsler for å holde folk unna.

Men det er én som ikke holder seg unna, og det er reven – en flott og fullvoksen rev, som hele det siste året er blitt observert på farten mellom byggeplassene Ruseløkka skole, VIA (tidligere House of Oslo) og Nasjonalmuseet. Innimellom tar han – hvis det da er en hann – avstikkere ned på Rådhusplassen, og nå i november ble reven sett svinsende omkring ved Spikersuppa. Men stort sett holder han seg på byggeplassene, ser det ut til. I det minste vender han stadig tilbake dit.

Nå er ikke dyr i byen fullt så uvanlig som mange kanskje tror. Der det er mennesker, er det også mat, noe ikke minst alkene på Aker Brygge har fått med seg. De er blitt så feite etter hvert, at de knapt kan fly, og må være et lett bytte for en småsulten Ruseløkka-rev på tokt. Andre matkilder finnes i området rundt Spikersuppa,

der det er både kebab og pølser å finne nattetid. Og at det vokser matpakker i buskas og beplantninger rundt skolene i byen, er noe alle drevne rever vet.

Vika-reven er for øvrig ikke den eneste reven i bydelen vår. Det skal også finnes én som har tilhold i parken til Frognæs, den britiske konsulatboligen, og som ellers har fast rute i Leiv Erikssons gate. Av andre byens skapninger, kommer man ikke utenom grevlingen. Flinke til å gjemme seg på dagtid – for eksempel på Tinker'n og i Frøyas hage, men også tett ved der mennesker ferdes – og dukker gjerne opp i Frognergatene etter midnatt, i så målrettet ferd at de tydelig er kjent i strøket.

Vika-reven er likevel spesiell. Det er underlig at han ikke er blitt skremt bort av all byggeaktiviteten. Ved det nye skolebygget har en hydraulikkhammer gjort tilværelsen uutholdelig minst tolv timer i døgnet i flere måneder nå. I tillegg kommer jevnlig sprenging både her og der. Men reven holder stand. Det eneste som ser ut til å ha stresset ham litt, skal ifølge pålitelige observasjoner være julehandelen.

Kavringens redaksjon, ved én av dem, har prøvd i flere dager å få tatt et tydelig nærbilde av Vika-reven, men det har ikke latt seg gjøre. Vi vedlegger derfor et lite bilde, tatt av Trond Oskar Eriksen høsten 2018. Her ser vi tydelig reven romstere rundt på byggeplassen til Nasjonalmuseet – et sted han ofte vender tilbake til.

Lasse Tømte

Når ble det Ruseløkka?

I Kavringen nr. 92 og 93 (februar og mai i fjor) tok vi opp temaet «Hvor bor vi?», denne av og til vanskelige historiske grensesettingen. Mye virvar ble skapt i forbindelse med nye kirker og skoler på slutten av 1800-tallet, bydelsbegreper som Sagene, Torshov, Fagerborg og Ruseløkka oppsto under gale historiske premisser.

Sistnevnte, Ruseløkka, har festet seg i vår bydel, en tid etter at Ruseløkken skole ble flyttet fra Pilestredet til den ledige bergrabben ved Ruseløkkbakken. Ruseløkken var en løkke som i over to hundre år lå mellom Klingenberg og Pilestredet. Men nå har navnet spredt seg nedover på fremmed jord, nemlig Munkedammen. Men når skjedde det? Ikke for så veldig lenge siden...

På slutten av 1950-tallet overnattet jeg noen ganger hos en slektning i Huitfeldts gate. Der sa de aldri at de bodde på Ruseløkka. Det var først når vi spaserte nedover til enden av Løkkeveien, at vi møtte navnet i Ruseløkka skole, Ruseløkkbasarene og Ruseløkkveien. Tre små spesifikke objekter.

I kart jeg har fra omkring 1960, er aldri Ruseløkka brukt som strøksnavn. I Lars Roedes store kartbok, som inneholder strøkskart fram til 1969, er ikke Ruseløkka nevnt. Oslo Byleksikons 1966-utgave er krystallklar i sin definisjon: «Ruseløkka strakte seg fra Klingenberg opp mot Pilestredet, og omfattet hele den grunn hvor vi nå finner Studenterlunden, Universitetskvartalet og Tullinløkka.»

Munkedammen beskrives i den samme utgaven som grensende til Løkkeveien i nord og Munkedamsveien i syd, vest for Pipervika. Da jeg i 1987 flyttet mitt kontor (Pipervika Arkitektkontor på Aker brygge) til loftsetasjen i Ruseløkkveien 59, var det helt selvfølgelig å døpe om kontoret til Munkedammen Arkitektkontor. Gården var oppført i 1877, og byggherre var Bjørnstjerne Bjørnson, som hadde bodd på samme tomt, Nedre Munkedammen, på 1870-tallet.

I Oslo Byleksikons utgave fra 1987 finner jeg for første gang *Ruseløkka* beskrevet som et «boligstrøk sør for Drammensveien mellom sentrum og Skillebekk», mens *Ruseløkken* er området mellom nåværende Stortingsgata og Pilestredet». Munkedammen er beskrevet med Løkkeveien som en av grensene. Altså dobbel navnsetting nedenfor Løkkeveien. I Byantikvarens forslag til reguleringsplan for «Ruseløkka», datert 1993, er Ruseløkka avgrenset grovt sett av Drammensveien–Kronprinsens gate–Ruseløkkveien–Munkedamsveien–Parkveien.

Dagens bruk av begrepet «Ruseløkka» må altså ha oppstått en gang mellom 1966 og 1987. Det er grunn til å knytte det til opprettelsen av Ruseløkka–Skillebekk Beboerforening tidlig på 1970-tallet, den hadde tilhold i Ankerhagen, Observatoriegata 6, og ble kjent for flere gode aksjoner for bevaring av boligstrøket, mot kontorisering og mot gjennomgangstrafikk, og for utgivelsen av bladet «Anker'n». Men da foreningen startet, var jo ikke Ruseløkka noe etablert navn, og Ruseløkka og Skillebekk var definitivt ikke noe fellesområde, så det er grunn til å tro at foreningen skulle favne området *fra* Ruseløkka (skole) *til* (og med) Skillebekk.

Hvilket navn har nok historisk legitimitet for å kunne brukes? *Ruseløkken* nord for Stortingsgata har altså en mer enn 230 års berettigelse (fra ca. 1640 til skolen flyttet i 1871). *Munkedammen* (fra Munkedamsveien til Løkkeveien) har en berettigelse helt fra 1646, til nå altså 374 år. *Ruseløkka*, i dagens merkelige forstand, *under femti år*. På tide å fjerne navnet fra sin uhistoriske plass? Så absolutt. Viva Munkedammen! Eller kanskje Viva Vika? På side 25 i dagens Kavringen skriver jo Lasse Tømte at strøket bare for ti–tjue år siden het «Vika».

Ruseløkka skole er jo tragisk nok revet. En ny skole skal komme. Ruseløkka skole fra 1871 var jo en sammenslåing av Ruseløkken skole borte ved Pilestredet og Piperviken skole i Vika. Hvorfor ikke kalle den nye skolen for Pipervika skole – eller kanskje Vestre Vika? Det er jo historisk meningsfullt...

Bjørn Stendahl

PS: Noen kan jo tro at jeg ønsker Munkedammen-navnet tilbake i bruk for å promotere mitt Munkedammen Arkitektkontor. Men det kontoret flyttet fra Munkedammen i 1990, har hatt minimal virksomhet etter at jeg ble statsstipendiat i 2006 – og ingen virksomhet siden 2013!

Nye Oslo-originaler

Forfatteren Even Saugstad opplevde stor suksess med sin bok «Byoriginaler og personligheter i Oslo» fra 2008. Nå har han utgitt en ny og større utgave.

Mye av Oslo-litteraturen som kommer ut, omhandler strøk, bygninger eller begivenheter. Det er sjelden menneskene i byen får en så fremtredende plass som i denne boken. Even Saugstad løfter fram folk som mange vil kjenne igjen, men som få vet hvem er: folk som har satt sitt preg på byen eller deler av byen, men som normalt ikke har hatt posisjoner eller ressurser til å gjøre seg gjeldende i samfunnslivet ut over å være synlige i bybildet.

Jeg skriver «som normalt ...», fordi det i denne utgaven også er kommet med et par personer som virkelig gjorde seg gjeldende i byens sosiale og økonomiske liv. Herman Hansen (1821–92), kjent som «Appelsin-Herman», ble en søkkrig forretningsmann i St. Petersburg, og er nå mest kjent for sitt testamente, der han og søsteren grunnla et legat og senere sykehus i Bærum (Martina Hansens hospital). Og så har Saugstad fått med «Køla-Pålsen», Hans Arnt Hartvig Paulsen (1832–1914), kullimportøren som var en av byens rikeste menn. Det er for øvrig tidligere utgitt biografier om disse to.

Ellers omtaler Saugstad Vålerengas poet, «Kyter'n», William Hoteberg Hansen (1910–84), kunstmaleren Einar Granholt (1918–2004), som ble kalt «Montgomery», på grunn av sin likhet med den britiske generalen, og han har hentet fram Ljanselvas bydelsoriginal Ole-Bjørn Magnussen (1934–2015). Ole-Bjørn bodde i et selvbygget hus ved Ljanselva. Da han døde for noen år siden, ble området rensket opp, og i dag er det en lekeplass her, som bærer hans navn.

Historiene er mange i Saugstads bok. Og han behandler originalene med nysgjerrighet, respekt og kjærlighet. Noen av de gamle biografiene er bevart, men det er ni nye. Boken er delikat utformet, og gjennomillustrert med gode fotografier og kart. I forordet etterlyser han at man kanskje burde kalle opp flere veier etter noen av byoriginalene. Der har han allerede fått rett: Køla-Pålsens gatetun ble nylig anlagt ved Paulsenkaia gjennom Munch brygge.

Knut Are Tvedt

Even Saugstad: «Byoriginaler og personligheter i Oslo», 2. utgave, 2019, Frie fuglers forlag.

Partihistorie som byhistorie

En ny bok om Oslo Høyre kom ut før jul. Boken omhandler partiets historie fra 1985 til 2015. Høyre styrte byen i mesteparten av denne perioden, og boken blir dermed også en Oslo-historie fra disse årene.

Med utgangspunkt i partiet har den erfarne journalisten Ottar Julsrud skrevet en meget god bok. Han har snakket med en rekke sentrale aktører, og han går inn i saker som har preget byen de siste tretti årene. Her får vi vite hvilke motsetninger som måtte overvinnes før vedtaket om Fjordbyen kom på plass, vi får høre om dragkampen før plasseringen av det nye Munch-museet ble vedtatt, og vi får et innblikk i prosessene forut for innføring av bomringer og vedtaket om de store samferdselsprosjektene. Julsrud redegjør grundig for prosessen som førte til innføring av nytt styringssystem med byråd i 1986 og de store bydelsreformene i 1988 og 2004, og han presenterer de interne partistridighetene i 1990-årene, da Høyre var i opposisjon i halvannen bystyreperiode. Interessant er også beskrivelsene av de politiske prosessene som førte fram til de ulike samarbeidskonstellasjonene i Høyres mange byråd.

Boken er rikt illustrert, og har også grundig statistikk over valgresultater og til-litsvalgte, samt komplett liste over bystyre- og stortingsrepresentanter. Boken er produsert av Oslo Høyre, men man må ikke tro at dette bare er en partihistorie til indre bruk. Tvert imot – dette er en viktig bok som henvender seg til alle som er opptatt av hovedstadens nyere politiske historie.

Knut Are Tvedt

Ottar Julsrud: «Høyre hånd på rattet. Glimt fra Oslo Høyres historie 1985–2015», Oslo Høyre / Kolofon forlag, 2019.

Endelig: Oslo Byleksikon på nett

– i en fabelaktig utgave

Oslo Byleksikon utkom første gang i 1938, og har helt siden da vært en uvurderlig kilde til informasjon om steder, bygninger og historiske hendelser i Oslo. I årenes løp har leksikonet kommet ut i til sammen fem papirutgaver – de to siste i henholdsvis 2000 og 2010, begge ganger med Kavringens redaksjonsmedlem Knut Are Tvedt som redaktør.

Her i Kavringens redaksjon har vi andre vært rått misunnelige på Knut Are i lengre tid. Han har nemlig hatt tilgang til en preliminær nettgave av Byleksikonet på mobiltelefonen sin, og har dermed kunnet avgjøre enhver disputt om Oslo-relaterte spørsmål med usvikelig treffsikkerhet etter bare et par tastetrykk. Nå er endelig nettgaven allment tilgjengelig – nettadressen er oslobyleksikon.no – noe det er all grunn til å feire. Nettgaven er ikke bare fullspekket med informasjon, den er også forbillig lagt opp. Alle artiklene er kodet med kategorier, slik at man lett får oversikt over andre artikler med samme eller liknende tema. Dessuten har alle artiklene lenker til utdypende artikler ellers i leksikonet, slik at man kan tråkle seg i vei fra den ene artikkelen til den andre. Her er det lett å bli sugd inn. Knut Are hevder at byleksikonet er som en krabbeteine: når du først kommer inn, kommer du deg ikke ut igjen, men blir sittende og klikke deg videre fra artikkel til artikkel i det uendelige.

Rene fakta

Oslo Byleksikon på nett ble lansert 9. september 2019. Den digitale versjonen eies og driftes av Oslo Byes Vel, med generalsekretær Ole Rikard Høisæther som ansvarlig redaktør. Astrid Ledang, kommunikasjonsansvarlig i Oslo Byes Vel, har vært prosjektleder – og har gjort en imponerende jobb!

Leksikonet inneholder 6100 artikler, noe som representerer en betydelig utvidelse i forhold til tidligere bokutgaver. Enkelte fagområder er utvidet, blant annet stoff om andre verdenskrig, næringslivet i byen – flere artikler om bedrifter – idrett, samt en rekke nye artikler om religiøse forhold. Mange eldre artikler er oppgradert, og artikler om nye gater, skole og andre institusjoner er kommet til.

Leksikonet i bruk

Men om innholdet er overveldende, er opplegget – eller *grensesnittet*, som det heter på dataspråk – det mest imponerende. Startsidene har et klart og tydelig søkefelt, og er dessuten tematisk lagt opp med inndelingene «Samfunn & geografi», «Styresett & kommunikasjon», «Historie, kultur og idrett» samt «Om Oslo Byleksikon». Her kan man klikke seg videre om man vil, men det mest nærliggende vil nok være å bruke søkefeltet.

Et søk på «Frogner (bydel)» åpner eksempelvis en oversiktlig artikkel om bydelen, samt bebyggelsen, befolkningsforhold, samferdsel og politikk i bydelen, men artikkelen inneholder ikke mindre enn 450 lenker til andre artikler om bydelen, i tillegg til kategori-markeringen, som gjengis i blått nederst på hver side. Her kan man virkelig holde på en stund. I tillegg til Frogner (bydel) som hovedoppslag, finnes også

en tilsvarende artikkel om «Frogner (strøk)», med ditto lenker og interaktive kategori-inndelinger.

Kart

Artikler som omtaler steder er forsynt med en lenke til Oslo Bykart, som er en helt eksepsjonell utvidelse av leksikonet. Dette kartet er noe av det mest brukervennlige, intuitive og informative kartet jeg noensinne har vært i nærheten av. Man kan veksle mellom kart og satellittbilde, og begge deler kan zoomes til det utsnittet man ønsker, noe som skjer helt automatisk når man klikker seg inn på kartet fra en artikkel. Integreringen mellom kartet og leksikonet er rett og slett imponerende. I kart kan man dessuten filtrere etter kategorier som «Gårder», «Parker», «Broer», «Elver og bekker», «Plasser», «Gudshus» og så videre, og dermed få de relevante stedene markert på kartet.

Spør dine egne bevegelser

En annen fin greie med kartet, er at man kan aktivere sporing, slik at bevegelsene man gjør i landskapet vises på kartet. Dermed ser man hvor man er, og i ettertid hvor man har vært, og kan få informasjon om steder man passerer underveis. Spaserturen gjennom byen søndag formiddag blir aldri den samme etter dette!

Tilbakemeldinger

Nederst i hver artikkel har redaksjonen lagt ut mulighet for tilbakemeldinger. «Har du forslag til forbedring av denne artikkelen? Send oss en e-post.» Hvis jeg skulle gjøre bruk av denne lenken, måtte det være for å etterlyse flere bilder. Med det høye ambisjonsnivået som åpenbart ligger bak nettutgaven av Oslo Byleksikon, og som resultatet også lever opp til i de aller fleste henseender, burde man ha kostet på seg litt mer omfattende bildemateriale. Men ettersom en nettutgave åpner for et leksikon i kontinuerlig utvikling, regner jeg med at dette bedrer seg etter hvert.

Uansett: Nettutgaven av Oslo Byleksikon er en fantastisk gave til byens innbyggere; den lever virkelig opp til ambisjonene bak den første bokutgaven i 1938: «Boka skal inneholde det en osloboer bør vite om den byen og den omegnen han jamleg ferdes i».

Det gjør den.

Lasse Tømte

Kart over vår bydel – hentet fra www.oslobykart.no, www.oslobyleksikon.no.

Munch-museet på Frogner

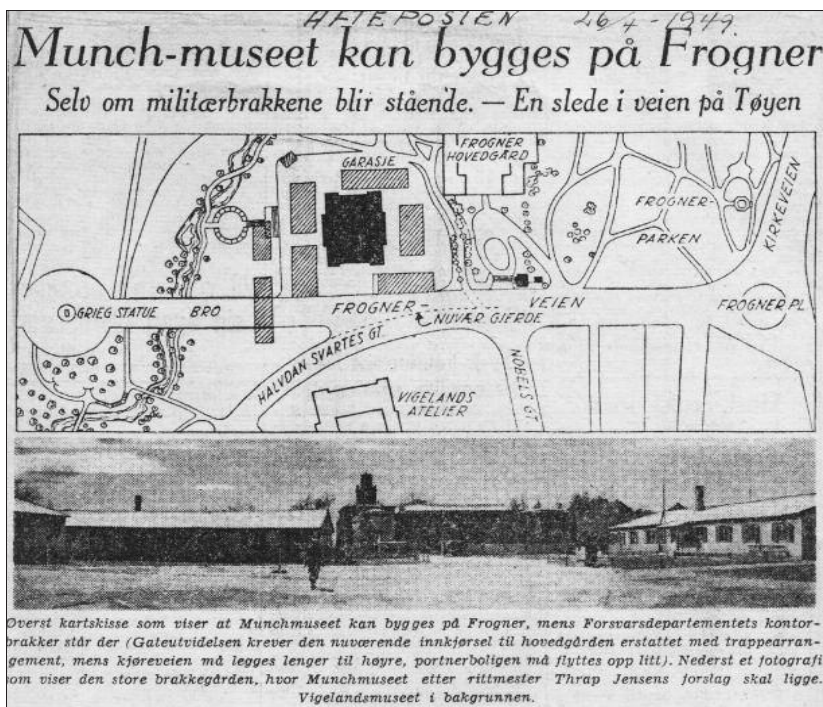
Nå stenger Munch-museet på Tøyen – og det skal gjenoppstå i Bjørvika. Morsomt er det å tenke på at Munch-museet faktisk kunne ha ligget på Frogner.

Allerede på 1930-tallet hadde film- og teaterdirektøren Halfdan Nobel Roede (1877–1963) spurt Edvard Munch om hvor han ville ha sitt museum. – På Frogner! hadde Munch svart. – Nær Vigeland!

En entusiastisk rittmester, Lauritz Thrap-Jensen (1878–1964), fanget opp idéen like etter Munchs død (1944), og fikk laget skisser for Munch-museets beliggenhet blant militærbrakkene i dagens parkområde like sydvest for hovedgården (Form og Flora 1965, Candela-skallet 1965–93). Planen kom på trykk i Aftenposten 26.4.1949 – men etter intense debatter ble det Tøyen som vant (bystyrevedtak 16.12.1949). Men det er ennå ledig plass på Frogner...

BS

Kilder: EXIT! Historier fra Munchmuseet, 2019, o.a.

På streiftog med kamera

Frognerparken er ofte isete om vinteren, og det er naturlig at deler av gangarealet blir stengt. Bare én av trappene opp fra fontenen til Monolittene er saltet og strødd, mens de andre blir sperret. Men hvorfor må dette gjøres så stygt? Her har man en blanding av veisperringer, demonstrasjonsgjerder og sperrebånd, som gir en nokså lurvete inntrykk. Det skulle da være mulig å lage noen flyttbare gjerder i smijern man kunne sette ut? Det vrirler av turister i Vigelandsparken hele vinteren igjennom, og de for tjener at helhetsinntrykket er bedre enn dette.

Knut Are Tvedt

Quiz

Ved Knut Are Tvedt

Her er en ny runde med Oslo-quiz! Svarene står på side 39.

1. Oslo byleksikon er nå lansert på nett. Hvilket år kom den første utgaven av dette verket i bokform?
2. ...og når kom den (foreløpig) siste bokutgaven av Oslo byleksikon?
3. Nå er det store byggearbeider ved Frogner stadion, der det kommer en ny ishall, som er oppkalt etter en av strøkets store helter. Hvem?
4. Vi holder oss på Frogner stadion, der det er 100 år siden det ble arrangert VM for profesjonelle, der de to deltakerne fikk hele 95 000 kr (!) hver i pengepremie. Hvem var det som duellerte?
5. Frogner kino er nå gjenåpnet, og her ligger serveringsstedet Punschebollen. Hva kommer navnet av?
6. Hvilket minnesmerke er plassert på Bygdøys vestside, sør for Paradisbukta?
7. I Christiania i 1865 kom det ut en bok som het *Fornuftigt Madstel* under pseudonymet Clemens Bonifacius. Hvem var Clemens Bonifacius?
8. Gater og veier kalles bare opp etter avdøde personer. Men det er ett unntak i Oslo. Hvilken vei er oppkalt etter en nålevende person?
9. Hva het bedriften i Norabakken, bedriften som i fjor ville vært 100 år og som var byens ledende i sitt slag i mange år?
10. Bygningen på Stortorvet kalles fortsatt for «GlasMagasinet», men bedriften Christiania Glasmagasin holder nå til i vår bydel. Hvor?
11. Hva heter seilbåten som ble bygd på, og er oppkalt etter, en av øyene i Oslo?
12. Hvor spiller Aker Topp håndball sine hjemmekamper?
13. Nå i april er det 50 år siden den første såkalte «ville» streiken ble avholdt ved en industribedrift på Sandaker, ledet av den kjente m-l'eren Kjell Hovden. Hva het bedriften?
14. Hva het den russiske kvinnesakspionéren og forfatteren som bodde i Norge fra 1915 til 1917 og som ble Sovjetunionens første ambassadør til Oslo 1922?
15. Cort Adelters plass ligger i Cort Adelters gate mellom hvilke to tradisjonsrike skolebygninger?

Hvor står vi?

– Denne gangen ble det en frisk tur i det noe regnfulle været, skrev Anne Louise og Anders C. Fougli. – Gate opp og gate ned for å lete, skjønt vi konsentrerte oss om deler av bydelen hvor Nesodden burde kunne anes i synsranden. Etter flere stopp endte vi opp på Zahlkasserer Schafts plass, hvor Schaftelekkene troner på høyden i øst, selveste «hjemmet» til historielaget. Ja, det ville blitt for enkelt om oppgaven hadde inkludert en bemerkning om det.

– Men ellers var det der alt sammen. Herskapsvillan i vest er vel den amerikanske ambassadørens residens, samt barnehagen tvers over Solheimgata, som for øvrig gjør en «knekk» akkurat på plassen hvor vi står. De gule husene er Schaftelekkens sidebygning i sveitserstil i øst og en tilsvarende trebygning i vest (Solheim). I nord ser vi diverse stilarter foran de store trekronene i Frognerparken, mens vi i sør sannelig ser over til høydedraget på Nesodden. Takk for en hyggelig ettermiddagstur!

Og takk til dere! Riktig løsning var altså krysset Solheimgata / Erling Skjalgssons gate, fra 2004 kalt Zahlkasserer Schafts plass. Vi antydte at det var en spesiell grunn til at akkurat dette stedet ble valgt i høstens jubileumsmåned – og det var at dette var svaret på den aller første «Hvor står vi?»-oppgaven, i Kavringen nr. 17 – mai 2000.

Premien på tre Flax-lodd går denne gang nettopp til *Anne Louise* og *Anders C. Fougli*, Olav Selvaags plass 4, 0252 Oslo. Gratulerer! – og her er en ny nøtt:

Vi står i et meget trafikkert gatekryss, med både trikker, busser, biler, sykler og gående. En av gatene skiftet navn for ikke veldig lenge siden; gatene er i dag oppkalt etter en nærliggende løkke, en forfatter og en offiser, begge de to siste født i Grenland med vel 205 års tidsforskjell. I syd ruver et (for den tid) modernistisk bygningskompleks (fra 1964–68). I øst ruver en tidstypisk jobbetids-bygning (fra 1918). I nordvest ruver et spesielt bygg i italienskinspirert nyklassisisme (fra 1931), for tiden under endring. Det øst–vest-gående gateløpet ender i øst ved en stor park, i vest mot en mindre park.

Hvor står vi? Send svaret til Kavringen – med oppgitt navn og postadresse – gjerne på e-post rett til redaktøren (se e-postadresse side 2) – og vi sender en premie på tre Flax-lodd til én av dere.

Svar på quiz (fra side 37):

1. 1938, utgitt av Aksel Arstal.
2. 2010.
3. Sonja Henie.
4. Oscar Mathisen og amerikaneren Bobby McLean.
5. Det lå en skjenkestue i nærheten, som på 1700-tallet het Punschebollen, og navnet ble med da det ble bygd en løkkebygning her på midten av 1800-tallet.
6. Minnesmerket over ofrene for tsunamikatastrofen i Asia 2004.
7. P. Chr. Asbjørnsen.
8. Astrids vei på Skøyen, oppkalt etter prinsesse Astrid.
9. Kristiania Brødfabrik.
10. Hegdehaugsveien 34, hjørnet Josefines gate.
11. Killing (Killingen).
12. Bygdøhus.
13. Norgas.
14. Aleksandra Kollontaj.
15. Den kvindelige Industriskole i Christiania, fra 1900 med navnet Statens kvinnelige industriskole, fra 1966 Statens lærerskole i forming, i Cort Adellers gate 33, og Christiania Tekniske Skole, senere navn Oslo ingeniørhøgskole og Oslo tekniske skole, nå lokaler for Ruseløkka skole, i Cort Adellers gate 30.

Det arbeides på Nasjonalmuseet

Foto: Erik Collett.

Huskeliste

Tirsdag 3. mars, 2020:

Degrowth og regrowth – om bærekraftig arkitektur og byutvikling. På Schafteløkken kl. 19.00.

Mandag 23. mars:

Årsmøte på Kirkestuen kl. 19.00 – med påfølgende kåseri om byoriginaler.

Tirsdag 21. april:

Oslo-arkitekturen nå til dags – maksimal mistilpasning? Ved Truls Aslaksby – på Schafteløkken kl. 19.00.

Tirsdag 9. juni:

Vandring på sydøstre Frogner-rygg, fra Grotten til Tjuvholmen. Oppmøte i Slottsparken, utenfor Grotten, Wergelandsveien 2–4, kl. 18.00.

Tirsdag 25. august:

Sett av datoen for en vandring i flott høstvær – flere opplysninger i juni-nummeret.

For detaljer om våre arrangementer: *se side 5–6*.

Bli medlem av historielaget

– eller til deg som selvsagt er medlem: Verv et medlem!

Medlem blir man ved ganske enkelt å sende kr 300 til Frogner historielag, Tidemands gate 44, 0260 Oslo, bankgirokonto nr. 1607 57 61256. Husk å skrive fullt navn og adresse og merke meldingen *Kontingent*. Historielagets e-postadresse er post@frognerhistorielag.no.

RETURADRESSE: Frogner historielag, Tidemands gate 44, 0260 Oslo.